

Chambre des Représentants

Kamer der Volksvertegenwoordigers

18 MARS 1948.

18 MAART 1948.

PROJET DE LOI

contenant le Budget du Ministère de la Justice
pour l'exercice 1948.

WETSONTWERP

houdende de Begroting van het Ministerie van Justitie
voor het dienstjaar 1948.

PROJET DE LOI

contenant le Budget de l'Ordre judiciaire
pour l'exercice 1948.

WETSONTWERP

houdende de Begroting van de Rechterlijke Macht
voor het dienstjaar 1948.

PROJET DE LOI

contenant le Budget des Cultes
pour l'exercice 1948.

WETSONTWERP

houdende de Begroting der Erediensten
voor het dienstjaar 1948.

RAPPORT

FAIT AU NOM DE LA COMMISSION
DE LA JUSTICE (1)

PAR M. LAMBOTTE.

VERSLAG

NAMENS DE COMMISSIE
VOOR DE JUSTITIE (1) UITGEBRACHT

DOOR DE HEER LAMBOTTE.

(1) Composition de la Commission : MM. Joris, président; Carton de Wiart, Charloreaux, Charpentier, De Gryse, De Riemaecker-Legot (Mme), du Bus de Warnaffe, Héger, Lambotte, Maes, Oblin, Philippart. — Bohy, Collard, Craeybeckx, Gruselin, Hossey, Housiaux, Soudan, Tielemans. — Demany, Terfve. — Janssens (Charles), Van Glabbeke.

Voir :

4-B, Titre XI : Budget.
285 : Amendements.
4-B, Titre VI : Budget.
286 : Amendements.
4-B, Titre V : Budget.

(1) Samenstelling van de Commissie : de heren Joris, voorzitter; Carton de Wiart, Charloreaux, Charpentier, De Gryse, De Riemaecker-Legot (Mevr.), du Bus de Warnaffe, Héger, Lambotte, Maes, Oblin, Philippart. — Bohy, Collard, Craeybeckx, Gruselin, Hossey, Housiaux, Soudan, Tielemans. — Demany, Terfve. — Janssens (Charles), Van Glabbeke.

Zie :

4-B, Titel XI : Begroting.
285 : Amendementen.
4-B, Titel VI : Begroting.
286 : Amendementen.
4-B, Titel V : Begroting.

MESDAMES, MESSIEURS,

Remarques préliminaires.

Votre Commission fut convoquée le mardi 20 janvier 1948 pour discuter le budget de l'ordre judiciaire. Avant que d'aborder l'examen de ce budget, plusieurs membres, approuvés en cela par la majorité des commissaires présents, ont vivement critiqué la nouvelle méthode de présentation du budget de la Justice, consistant à le scinder en trois titres :

- 1° Budget de l'Ordre judiciaire.
- 2° Budget du Ministère de la Justice.
- 3° Budget des Cultes.

Le Budget forme un tout. Il est illogique de présenter séparément des titres dont tous les chapitres sont intimement unis. A l'épreuve de la pratique la méthode du scindage s'est révélée peu heureuse. Votre Commission a estimé ne devoir procéder à la désignation de son rapporteur qu'au moment où elle serait saisie de tous les éléments constituant le budget des dépenses ordinaires pour l'exercice 1948.

Dans l'esprit de l'auteur de la nouvelle méthode de présentation des budgets, celle-ci devait permettre l'accélération de leur examen, l'expérience a révélé qu'il en résultait un retard.

On voulait s'en prendre à la routine, on a failli juguler la tradition.

Votre Commission, avec sagesse, a estimé qu'il convenait de présenter un rapport unique.

Dans un souci d'ordre, nous relaterons les débats qui se sont institués à l'occasion de l'examen du budget des dépenses ordinaires pour l'exercice 1948, en les classant par chapitre.

CHAPITRE PREMIER.

OFFICE DE LA PROTECTION DE L'ENFANCE.

Le problème du cadre de l'Administration centrale de l'Office de la Protection de l'Enfance a retenu l'attention de votre Commission.

MEVROUWEN, MIJNE HEREN,

Voorafgaande opmerkingen.

Uw Commissie werd op Dinsdag 20 Januari 1948 bijeengeroepen met het oog op de behandeling van de begroting van de rechterlijke macht. Alvorens de bespreking van die begroting aan te vatten, hebben verschillende leden, daarin bijgevallen door de meerderheid van de aanwezige commissieleden, scherpe kritiek uitgebracht op de nieuwe wijze van voorstelling van de begroting van Justitie, namelijk de indeling er van in drie titels :

- 1° Begroting van de Rechterlijke Macht;
- 2° Begroting van het Ministerie van Justitie;
- 3° Begroting der Erediensten.

De Begroting vormt een geheel. Het is onlogisch, titels afzonderlijk in te dienen waarvan de hoofdstukken met elkander in nauw verband staan. Bij de toepassing, is de splitsingsmethode niet zeer gelukkig gebleken. Uw Commissie was van oordeel, dat ze slechts tot de aanwijzing van haar verslaggever moest overgaan na in het bezit te zijn gesteld van al de gegevens die de begroting van de gewone uitgaven voor het dienstjaar 1948 uitmaken.

De ontwerper van de nieuwe wijze van voorstelling van de begrotingen heeft gedacht, dat op die wijze het onderzoek er van zouden kunnen worden bespoedigd, maar de ondervinding heeft uitgewezen, dat er vertraging uit voortvloeit.

Men heeft willen ingaan tegen de sleur, maar men heeft de traditie bijna geworgd.

Uw Commissie heeft het wijselijk geoordeeld een enig verslag in te dienen.

Om de orde in acht te nemen, geven wij hierna een overzicht van de bespreking gevoerd bij gelegenheid van het onderzoek van de begroting van de gewone uitgaven voor het dienstjaar 1948, mits indeling er van per hoofdstuk.

HOOFDSTUK I.

DIENST VOOR KINDERBESCHERMING.

Het vraagstuk betreffende het kader van het Hoofdbestuur van de Dienst voor Kinderbescherming heeft de aandacht van uw Commissie gaande gemaakt.

C'est en 1912, après le vote de la loi organisant la protection de l'enfance, connue dans notre législation sous le nom de loi Carton de Wiart, son auteur, que l'Office de la Protection de l'Enfance, attaché au Ministère de la Justice, fut érigé en Direction Générale.

La loi de 1912 organise doublement la protection de l'enfance, tout d'abord en provoquant la déchéance de la puissance paternelle des parents indignes et en outre en déléguant à une juridiction pour enfants, les mineurs délinquants.

L'accroissement constant du nombre des jeunes criminels et la précocité de leurs manifestations antisociales n'ont cessé de frapper et de préoccuper les spécialistes du monde entier. Les deux guerres mondiales qui se sont succédées ont créé une atmosphère favorable au développement de la criminalité juvénile. Les conditions anormales d'existence, qu'engendre une guerre, entraînent un relâchement de la moralité. La guerre fait à l'homme un devoir de tuer, de piller, de détruire, de tromper, de mentir. Les actions les plus répréhensibles, en temps normal, sont élevées à la hauteur d'exploits héroïques. Le sens moral des adultes ne manque pas d'être ébranlé par ce bouleversement des règles élémentaires de la vie en société; comment l'enfance pourrait-elle y échapper?

Sans doute, les dispositions de la loi du 15 mai 1912 ont-elles constitué une heureuse innovation, en introduisant dans le traitement judiciaire de l'enfant criminel, la notion nouvelle non pas de réprimer mais de corriger.

L'application de cette loi a donné incontestablement de très heureux résultats. Cependant, on peut se demander si devant le phénomène de la recrudescence de la délinquance des mineurs, les mesures curatives sont suffisantes, et si, au contraire, des mesures préventives ne doivent pas être prises. Il n'est pas douteux que sur l'individualité encore imprécise et malléable de l'enfance, le milieu familial a une influence considérable et déterminante. Les tare héréditaires, les conditions matérielles du logement, l'inconduite des parents ou de l'un d'eux, le manque de qualité ménagère de la mère, sont autant d'éléments qui influent malheureusement la formation du sens moral et social chez l'enfant.

Pour fixer les idées sur l'importance de la délinquance juvénile, il est utile de s'en référer aux statistiques. Le tableau reproduit ci-dessous, résulte de l'application de la loi du 15 mai 1912 sur la protection de l'enfance, et contient les résultats statistiques comparatifs des années 1939 à 1946.

In 1912, na de aanneming van de wet tot inrichting van de kinderbescherming, in onze wetgeving bekend onder de benaming wet Carton de Wiart, de ontwerper er van, werd de Dienst voor Kinderbescherming gehecht aan het Ministerie van Justitie, omgezet in een Algemene Directie.

De wet van 1912 richt de kinderbescherming in dubbele zin in, vooreerst door de ontzetting van de ouderlijke macht te bewerken van de onwaardige ouders, en bovendien, door de schuldige minderjarigen te verwijzen naar een rechtsmacht voor kinderen.

De gestadige aangroei van het aantal jeugdige misdadigers en de vroege uiting van hun antisociale gevoelens hebben voortdurend de deskundigen van geheel de wereld getroffen en bekommerd. De beide opeenvolgende wereldoorlogen hebben een gunstige atmosfeer geschapen voor de uitbreiding van de misdadigheid bij de jeugd. De abnormale bestaansvoorwaarden, door een oorlog medegebracht, leiden ook tot verzwakking van de zedelijkheid. De oorlog legt aan de mens als plicht op te doden, te roven, te vernielen, te bedriegen, te liegen. De in normale omstandigheden meest laakbare daden worden verheven tot heldendaden. Het zedelijkheidsbesef van de volwassenen ondergaat onvermijdelijk de schok van die miskenning van de allereerste regelen van de samenleving, zodat men zich mag afvragen hoe de kinderen er zouden kunnen aan ontsnappen?

Ongetwijfeld behelzen de bepalingen van de wet van 15 Mei 1912 een heilzame nieuwigheid, door in de gerechtelijke behandeling van het misdadig kind het nieuw begrip in te voeren, dat er niet in bestaat te beteugelen doch te verbeteren.

De toepassing van die wet heeft onbetwistbaar zeer heilzame uislagen opgeleverd. Maar in verband met de aangroeiende wetsovertredingen door minderjarigen, mag men zich afvragen of de heelmiddelen volstaan en of, integendeel, geen voorzorgsmaatregelen moeten worden genomen. Het lijdt geen twijfel, dat het gezinsmidden op de nog onduidelijk omlinjnde en kneedbare individualiteit van het kind een aanzienlijke en beslissende invloed uitoefent. De erfelijke gebreken, de stoffelijke huisvestingsvoorwaarden, het wangedrag van de ouders of van een van beide, het gebrek aan huishoudelijke hoedanigheden bij de moeder, zijn alle factoren die een ongelukkige invloed uitoefenen op de vorming van de zedelijke en maatschappelijke zin van het kind.

Om zich een denkbeeld te vormen van de belangrijkheid van de jeugdmisdadigheid, is het nuttig de statistieken na te gaan. De hiernavolgende tabel, die voortvloeit uit de toepassing van de wet van 15 Mei 1912 op de kinderbescherming, bevat de vergelijkende statistische uislagen van de jaren 1939 tot 1946.

Application de la loi du 15 mai 1912 sur la Protection de l'Enfance.
Résultats statistiques comparatifs (années 1939 à 1946).
 Les résultats complets sont publiés par l'Office Central de Statistiques.

Toepassing van de wet van 15 Mei 1912 op de Kinderbescherming.
Vergelijkende statistische uitslagen (jaren 1939 tot 1946).
 De volledige uitslagen worden door de Centrale Dienst voor de Statistiek bekendgemaakt.

CHAPITRE PREMIER.

Déchéance de la puissance paternelle.

Années :	1939	1940	1941	1942	1943	1944	1945	1946
Nombre de déchéances	268	211	248	353	336	243	219	337
Nombre de réintégrations dans les droits de la puissance paternelle	9	9	9	17	16	13	11	7
Mesures prises à l'égard des enfants:								
Mesures de garde prises pendant la procédure	33	80	229	189	231	184	139	171
Décisions définitives	383	406	322	703	670	459	434	687
Décisions modificatives	360	306	339	401	195	243	322	485

.HOOFDSTUK I.

Ontzetting van de ouderlijke macht.

Jaren	1939	1940	1941	1942	1943	1944	1945	1946
Aantal ontzettingen.	219	337	248	353	336	243	219	337
Aantal personen weder in de rechten der ouderlijke macht hersteld.	11	7	9	17	16	13	11	7
Maatregelen genomen ten aanzien van de minderjarigen:								
Maatregelen tot bewaking genomen tijdens de rechtspleging.	139	171	229	189	231	184	139	171
Definitieve beslissingen.	434	687	322	703	670	459	434	687
Beslissingen tot wijziging.	322	485	339	401	195	243	322	485

Nombre d'enfants placés dans les différents régimes au 31 décembre, en vertu des dispositions du chapitre I.

Aantal kinderen in de verschillende regimes geplaatst op 31 December op grond van de bepalingen van Hoofdstuk I.

Enfants confiés à un particulier	603	601	589	626	636	631	655	676	Kinderen toevertrouwd aan een particulier persoon.
Enfants confiés à une société ou une institution d'éducation privée	1887	1855	1923	2073	2222	2211	2125	2239	Kinderen toevertrouwd aan een maatschappij of een private opvoedingsinstelling.
Enfants placés dans un établissement spécial privé	228	245	256	330	400	458	461	508	Kinderen geplaatst in een particulier bijzonder gesticht.
Enfants placés dans un établissement d'éducation de l'Etat	27	23	19	21	17	22	30	40	Kinderen geplaatst in een Rijksopvoedingsgesticht.
Enfants placés dans un établissement spécial de l'Etat	23	17	28	23	19	24	20	24	Kinderen geplaatst in een bijzonder Rijksgesticht.
Total.	2768	2741	2814	3073	3296	3246	3291	3487	Te zamen.
Enfants placés sans frais	765	721	721	730	743	722	758	836	Kinderen geplaatst zonder kosten.
Enfants recueillis par les Comités de patronage	571	601	552	605	542	520	523	531	Kinderen opgenomen door de beschermingscomiteiten.

CHAPITRE II.

Tribunaux pour enfants.

Années :	1939	1940	1941	1942	1943	1944	1945	1946
Mineurs signalés aux parquets pendant l'année	—	—	—	—	—	—	—	—
	14550	19829	34283	35661	28324	14958	24472	21131
<i>Affaires terminées pendant l'année:</i>								
Mineurs non poursuivis, les affaires ayant été classées sans suite	11347	14683	26984	27342	19685	10368	16041	13457
Mineurs renvoyés devant le juge d'instruction.	192	196	256	245	190	166	152	139
Mineurs renvoyés devant le juge des enfants	2782	3792	6498	6840	6290	3981	6993	5215
Total.	14321	18671	33738	34430	26165	14519	23186	18811
Pourcentage d'augmentation du nombre des affaires entrées au parquet, par rapport aux chiffres de l'année 1939								
		32,8 %	135,6 %	131,3 %	80,9 %	2,8 %	65,2 %	45,5 %
<i>Intervention des juges d'instruction:</i>								
Mineurs renvoyés des poursuites	29	30	41	69	53	33	25	36
Mineurs renvoyés devant le juge des enfants	160	148	199	183	158	104	124	110
Total.	189	178	240	252	211	137	149	146
Pourcentage d'augmentation du nombre des mineurs déferés aux tribunaux des enfants, par rapport aux chiffres de l'année 1939								
		33,9 %	127,6 %	138,7 %	119,2 %	38,1 %	141,9 %	80 %
<i>Mesures prises par les juges des enfants:</i>								
Mineurs placés en garde provisoire	254	320	546	755	698	748	1528	910
Mineurs placés en observation avant jugement	439	410	730	776	556	400	701	533

N. B. — Il y a lieu de prendre en considération: 1° Qu'en ce qui concerne la Jurisdiction de Bruxelles les chiffres pour l'année 1944 n'ont pu être fournis en raison de l'incendie du greffe.
2° Qu'en raison de destructions causées par les faits de guerre certains établissements n'ont pu fonctionner normalement.

HOOFDSTUK II.

Kinderrechtbanken.

Jaren	1939	1940	1941	1942	1943	1944	1945	1946
Aan de parketten gesignaleerde minderjarigen.	—	—	—	—	—	—	—	—
<i>Zaken beëindigd tijdens het jaar:</i>								
Minderjarigen die niet vervolgd werden dewijl de zaken zonder gevolg geklasseerd werden	—	—	—	—	—	—	—	—
Minderjarigen verwezen naar de onderzoekrechter.	—	—	—	—	—	—	—	—
Minderjarigen verwezen naar de kinderrechter.	—	—	—	—	—	—	—	—
Totaal	—	—	—	—	—	—	—	—
Percentsvermeerdering van het aantal der bij het parket ingekomen zaken in verhouding tot de cijfers over het jaar 1939.								
<i>Tussenkoms van de onderzoekrechters:</i>								
Minderjarigen ontslagen van rechtsvervolging.	—	—	—	—	—	—	—	—
Minderjarigen verwezen naar de kinderrechter.	—	—	—	—	—	—	—	—
Totaal	—	—	—	—	—	—	—	—
Percentsvermeerdering van het aantal der voor de kinderrechtbanken gebrachte minderjarigen in verhouding tot de cijfers over het jaar 1939.								
<i>Maatregelen genomen door de kinderrechters:</i>								
Minderjarigen geplaatst in voorlopige bewaking.	—	—	—	—	—	—	—	—
Minderjarigen geplaatst in observatie vóór de berechting.	—	—	—	—	—	—	—	—

N. B. — 1° Er dient in aanmerking te worden genomen dat, uit oorzaak van de brand van de griffie van het Justitiepaleis te Brussel, de cijfers van het jaar 1944 niet konden gegeven worden.
2° Dat uit oorzaak van de vernielingen veroorzaakt door de oorlogsfeiten, zekere inrichtingen niet normaal konden werken.

Années :	1939	1940	1941	1942	1943	1944	1945	1946	Jaren
<i>Mineurs jugés:</i>	—	—	—	—	—	—	—	—	<i>Berechte minderjarigen:</i>
Mineurs renvoyés des poursuites.	182 9 %	161 7 %	283 6 %	297 5,8 %	324 6,6 %	215 8,1 %	344 9 %	416 8,7 %	Buiten vervolging gestelde minderjarigen.
Mineurs réprimandés (liberté surveillée).	669 33 %	1105 47,8 %	2114 45 %	2018 39,5 %	2057 41,9 %	1108 41,7 %	1342 34,8 %	1603 33,8 %	Berispte minderjarigen (vrijheid onder toezicht).
Mineurs confiés à un particulier	30 1,5 %	28 1,2 %	25 0,5 %	50 0,9 %	87 1,8 %	38 1,4 %	108 2,8 %	145 3 %	Minderjarigen toevertrouwd aan een particulier persoon.
Mineurs confiés à une société ou institution privée d'éducation	335 16,5 %	220 9,5 %	489 10,4 %	690 13,5 %	636 13 %	308 11,6 %	436 11,3 %	522 11,7 %	Minderjarigen toevertrouwd aan een maatschappij of private opvoedingsinstelling
Mineurs confiés aux établissements de l'Etat conditionnellement (liberté sur.)	488 24 %	522 22,5 %	1281 27,3 %	1343 26,3 %	1160 23,6 %	698 26,2 %	1127 29,2 %	1315 27,7 %	Minderjarigen voorwaardelijk toevertrouwd aan de Rijksgestichten (vrijheid onder toezicht).
Mineurs confiés aux établissements de l'Etat sans sursis	289 14,2 %	250 10,8 %	462 9,8 %	619 12,1 %	514 10,4 %	235 8,8 %	422 10,9 %	619 13 %	Minderjarigen aan de Rijksgestichten toevertrouwd zonder uitstel.
Mineurs placés dans un établissement spécial	36 1,8 %	27 1,2 %	48 1 %	93 1,9 %	130 2,7 %	58 2,2 %	73 2 %	101 2,1 %	Minderjarigen geplaatst in een bijzonder gesticht.
Total.	2029	2313	4702	5110	4908	2660	3852	4751	Totaal
Pourcentage des cas d'internement et de placement parmi les mineurs signalés aux parquets	4,7 %	2,7 %	3 %	4,3 %	5,2 %	4,3 %	4,2 %	6,6 %	Percent gevallen van internering en van plaatsing onder de aan de parketten signaleerde minderjarigen.

Résultats des poursuites en rapport avec l'âge.

Années :	1939	1940	1941	1942	1943	1944	1945	1946	Jaren
Mineurs jugés pendant l'année âgés de moins de 10 ans	154 7,6 %	234 10,1 %	520 11,1 %	420 8,2 %	465 9,5 %	202 7,6 %	198 5,1 %	340 7,2 %	Tijdens het jaar gevonnen minderjarigen minder dan 10 jaar oud.
Mineurs jugés pendant l'année âgés de 10 à moins de 13 ans	485 23,9 %	623 26,9 %	1452 30,9 %	1268 24,8 %	1218 24,8 %	573 21,5 %	831 21,6 %	1194 25,2 %	Tijdens het jaar gevonnen minderjarigen van 10 tot minder dan 13 jaar oud.
Mineurs jugés pendant l'année âgés de 13 à moins de 16 ans	1088 53,6 %	1230 53,2 %	2277 48,4 %	2794 54,7 %	2583 52,6 %	1436 54 %	2238 58,1 %	2411 50,7 %	Tijdens het jaar gevonnen minderjarigen van 13 tot minder dan 16 jaar oud.
Mineurs jugés pendant l'année âgés de 16 à moins de 18 ans	302 14,9 %	226 9,8 %	453 9,6 %	628 12,3 %	642 13,1 %	449 16,9 %	555 15,2 %	806 16,9 %	Tijdens het jaar gevonnen minderjarigen van 16 tot minder dan 18 jaar oud.
Total.	2029	2313	4702	5110	4908	2660	3852	4751	Totaal

Uitslagen van de vervolgingen in verband met de leeftijd.

Résultats des poursuites en rapport avec les faits commis :

Uitslagen van de vervolgingen in verband met het gepleegde feit :

Années :	1939	1940	1941	1942	1943	1944	1945	1946	Jaren
Mineurs jugés pendant l'année du chef de :	—	—	—	—	—	—	—	—	Minderjarigen tijdens het jaar gevonnist ter zake van :
Vagabondage ou mendicité	127 6,2 %	81 3,5 %	304 6,5 %	339 6,6 %	378 7,7 %	169 6,4 %	184 4,7 %	316 6,7 %	Landloperij of bedelarij.
Inconduite ou indiscipline (plainte des parents)	528 26 %	441 19,1 %	999 21,2 %	1212 23,8 %	1183 24,1 %	626 23,5 %	1446 37,6 %	1840 39 %	Wangedrag of Wederspanningheid. (Klacht der ouders.)
Prostitution ou débauche, jeux, occupations ou trafics dangereux pour la moralité	125 6,2 %	92 4 %	119 2,6 %	125 2,4 %	115 2,3 %	56 2,1 %	72 1,9 %	77 1,7 %	Prostitutie of ontucht, spel, bezigheden of handelingen die een gevaar voor de zedelijkheid zijn.
Faits qualifiés infractions contre l'autorité	5 0,2 %	9 0,4 %	20 0,4 %	18 0,3 %	28 0,6 %	19 0,7 %	13 0,3 %	32 0,6 %	Feiten welke als misdrijven omschreven zijn tegen het gezag.
De faits contre les mœurs	255 12,6 %	158 6,8 %	153 3,3 %	164 3,2 %	148 3 %	112 4,2 %	109 2,9 %	194 4 %	Feiten tegen de goede zeden.
De faits contre les personnes	143 7,1 %	103 4,5 %	143 3,1 %	161 3,2 %	195 4 %	105 4,3 %	117 3 %	184 2,8 %	Idem. personen.
Incendies, destructions, dégradations	60 3 %	104 4,4 %	134 2,8 %	122 2,4 %	182 3,7 %	172 6,46 %	99 2,5 %	121 2,5 %	Idem. brandstichting, vernieling, beschadiging.
Vols	667 32,9 %	1190 51,4 %	2640 56,1 %	2627 51,4 %	2288 46,6 %	1109 41,7 %	1643 42,7 %	1771 37,2 %	Diefstal.
Escroqueries, abus de confiance	11 0,5 %	39 1,7 %	34 0,7 %	45 0,9 %	47 1 %	28 1 %	7 0,1 %	2 0,04 %	Opiëchting, misbruik van vertrouwen.
Autres faits qualifiés infractions	69 3,4 %	37 1,7 %	67 1,4 %	146 2,8 %	132 2,7 %	71 2,7 %	97 2,6 %	41 0,9 %	Andere feiten welke als misdrijf omschreven zijn.
Absentéisme scolaire	39 1,9 %	59 2,5 %	89 1,9 %	131 3 %	212 4,3 %	193 7,3 %	64 1,7 %	214 4,5 %	Schoolverzuim.
Total.	2029	2313	4702	5110	4903	2660	3532	4731	Totaal
Nombres de décisions modificatives	2680	2301	2493	3682	4390	4213	3984	4250	Aantal beschikkingen tot wijziging.

Nombre de mineurs placés dans les différents régimes au 31 décembre, en vertu du chapitre II.

Aantal minderjarigen in de verschillende regimes geplaatst op 31 December, op grond van Hoofdstuk II.

Années :	1939	1940	1941	1942	1943	1944	1945	1946	Jaren
Mineurs en liberté surveillée	9929	10753	12335	14147	16166	16935	17469	18379	Minderjarigen in vrijheid onder toezicht.
Mineurs placés chez un particulier	436	305	378	553	809	761	930	1171	Idem. uitbested bij een particulier persoon
Mineurs placés dans une institution privée d'éducation	989	756	1050	1286	1358	1216	1506	1425	Minderjarigen geplaatst in een private opvoedingsinstelling.
Mineurs placés dans un établissement spécial privé	419	320	363	483	557	420	463	502	Minderjarigen geplaatst in een bijzonder particulier gesticht.
Mineurs placés dans un établissement d'éducation de l'Etat	451	355	688	822	856	740	973	955	Minderjarigen geplaatst in een Rijksopvoedingsgesticht.
Mineurs placés dans un établissement spécial de l'Etat	343	396	442	415	243	246	518	468	Minderjarigen geplaatst in een bijzonder Rijksgesticht.
Total.	12567	12885	15256	17706	19989	20318	21859	22900	Te zamen.
Mineurs :									Minderjarigen:
Placés sans frais	488	341	415	604	861	805	973	1244	Geplaatst zonder kosten.
Internés pendant 3 ans au moins dans les établissements d'éducation de l'Etat	11,9 %	6,9 %	2,2 %	1,9 %	2,2 %	6,6 %	7,5 %	4,4 %	Geïnterneerd gedurende ten minste 3 jaar in de Rijksopvoedingsgestichten.
Réintégrés dans les établissements d'éducation de l'Etat après placement ou liberté surveillée	11,9 %	19,5 %	13,8 %	20,1 %	16,2 %	25,9 %	20,3 %	18,2 %	Wedergeïnterneerd in de Rijksopvoedingsgestichten na plaatsing of na vrijheid onder toezicht.

Facteurs de la délinquance infantile.

Factoren van de misdadigheid bij de jeugd :

	1939		1940		1941		1942		
	Garçons Jong.	Filles Meisj.	Garçons Jong.	Filles Meisj.	Garçons Jong.	Filles Meisj.	Garçons Jong.	Filles Meisj.	
Nombre de mineurs observés	411	140	311	98	487	168	740	200	Aantal waargenomen minderjarigen.
Alcoolisme des parents	26,3 %	43 %	31,8 %	62 %	31 %	44 %	23,4 %	36 %	Drankzucht bij de ouders.
Irrégularités psychiques des parents	24,6 %	24 %	29,9 %	32 %	23,2 %	20 %	25,6 %	22 %	Psychische stoornissen bij de ouders.
Inconduite ou condamnation des parents	44 %	56 %	64,6 %	67 %	61,8 %	57 %	44,7 %	58 %	Wangedrag of veroordeling van de ouders
Milieus familiaux désorganisés	76,8 %	58 %	94,6 %	72 %	94,9 %	64 %	85,5 %	61 %	Ontwrichte huiselijke kring.
Irrégularités psychiques des mineurs	52,1 %	29 %	59,8 %	40 %	52,6 %	32 %	50 %	31 %	Psychische stoornissen bij de minderjarigen.
Influence corruptrice de la rue	63 %	65 %	87,1 %	75 %	84,4 %	83 %	67,5 %	86 %	Verderfelijke invloed van de straat.
Influence corruptrice des lectures licencieuses	11,4 %	7 %	9,4 %	4 %	10 %	5 %	11 %	4 %	Verderfelijke invloed van de zedeloze lectuur.
Influence du cinéma	21,2 %	10 %	26,6 %	31 %	18,8 %	19 %	13 %	11 %	Invloed van de bioscoop.
Influence des dancings	20,7 %	24 %	21,5 %	26 %	20,7 %	24 %	20,2 %	8 %	Invloed van de danszalen.
Corruption systématique par la famille et par le milieu proche	16,1 %	14 %	12,2 %	6 %	12,7 %	5 %	13,8 %	8 %	Stelselmatig bederf door het huisgezin en de onmiddellijke omgeving.
Brutalité ou terrorisme	5,8 %	8 %	5,4 %	0 %	4,1 %	3 %	4,5 %	0 %	Ruwe bejegening of vreesaanjaging

	1943		1944		1945		1946		
	Garçons	Filles	Garçons	Filles	Garçons	Filles	Garçons	Filles	
	Jong.	Meisj.	Jong.	Meisj.	Jong.	Meisj.	Jong.	Meisj.	
Nombre de mineurs observés	553	535	1008	308	602	553	532	285	Aantal waargenomen minderjarigen.
Alcoolisme des parents	11,8 %	23,25 %	10,38 %	2,33 %	7,24 %	20,54 %	9,40 %	23,15 %	Drankzucht bij de ouders.
Irrégularités psychiques des parents . . .	13 %	13,75 %	17,99 %	1,4 %	8,62 %	13,96 %	7,44 %	9,37 %	Psychische stoornissen bij de ouders.
Inconduite ou condamnation des parents.	31 %	39,1 %	18,84 %	3,26 %	20,9 %	47,46 %	24,26 %	32,77 %	Wangedrag of veroordeling van de ouders
Milieus familiaux désorganisés.	80 %	69,6 %	52,27 %	61,16 %	65,25 %	70,2 %	58,5 %	30,92 %	Ontwrichte huiselijke kring.
Irrégularités psychiques des mineurs. . .	29,2 %	36,6 %	25,61 %	36,5 %	27,67 %	36,6 %	35,78 %	14,88 %	Psychische stoornissen bij de minderjarigen.
Influence corruptrice de la rue	49,3 %	74,5 %	40,68 %	53,66 %	58,97 %	45,7 %	68,13 %	53,63 %	Verderfelijke invloed van de straat.
Influence corruptrice des lectures licencieuses.	9,3 %	26,75 %	7,1 %	26,83 %	7,4 %	17,72 %	9,16 %	2,88 %	Verderfelijke invloed van de zedeloze lectuur.
Influence du cinéma	10,6 %	37 %	12,82 %	32,5 %	9,7 %	53,55 %	20,23 %	38,27 %	Invloed van de bioscoop.
Influence des dancings	5,75 %	40,5 %	3,24 %	29,83 %	1,28 %	40,76 %	3,86 %	11,37 %	Invloed van de danszalen.
Corruption systématique par la famille et par le milieu proche	16,2 %	15,9 %	10,8 %	9,33 %	14,42 %	17,78 %	15,79 %	7,96 %	Stelselmatig bederf door het huisgezin en de onmiddellijke omgeving.
Brutalité ou terrorisme.	3,3 %	3,9 %	2,18 %	0 %	2,21 %	7,64 %	3,88 %	12,81 %	Ruwe bejegening of vreesaanjaging.

N. B. — Il est à remarquer que, le plus souvent, plusieurs facteurs de délinquance ont influencé le même sujet.

N. B. — Er dient aangestipt dat, in de meeste gevallen, oenzelfde minderjarige de invloed onderging van verschillende factoren van misdadigheid.

RESULTATS :

Années :	1939	1940	1941	1942
N'ayant encouru aucune condamnation endéans les 10 ans après la majorité.	76,4 %	76,2 %	76,6 %	78,3 %
Idem. sans tenir compte des condamnations de simple police	84,5 %	86 %	81,6 %	82 %

UITSLAGEN :

Jaren	1943	1944	1945	1946
Generlei veroordeling gedurende 10 jaar na de meerderjarigheid.	76,3 %	52,3 %	59,7 %	62 %
Idem. zonder rekening te houden met de politieveroordelingen.	79,8 %	70,6 %	68 %	63,4 %

Les statistiques se rapportant à l'année 1947 ne sont pas encore publiées.

On retiendra que l'année 1946 est celle où le chiffre de la délinquance juvénile est le plus élevé. De 1936 à 1946, il y a une progression constante de la criminalité.

Au 31 décembre 1939, 12.567 cas avaient requis l'application de la loi de protection de l'enfance, au 31 décembre 1946, ce chiffre est passé à 22.900.

L'augmentation du nombre d'enfants délinquants à l'égard de qui des mesures de surveillance ou d'internement furent prises est inquiétante, surtout si l'on veut bien se rappeler qu'avant le 10 mai 1940, le chiffre moyen des détenus adultes dans nos prisons, s'élevait à 4.500. Le mal est grand; il faut s'en préoccuper, de toute urgence, car si un certain nombre de ces jeunes délinquants est susceptible d'être rééduqué, il y a un reliquat important de l'ordre de 32 à 38 %, qui témoigne d'une persistance à la délinquance. Ce sont de futurs clients de nos tribunaux répressifs. Le nombre des enfants délinquants ayant une fâcheuse tendance à augmenter, même si le pourcentage des incorrigibles ne croît pas, il est inévitable que, de ce chef, dans un proche avenir, la criminalité et la délinquance des adultes, s'accroîtront à leur tour. Il faut endiguer le mal avant qu'il ne soit trop tard.

Les spécialistes qui se penchent sur ce problème sont unanimes pour déclarer que les mesures de protection de l'enfance ne doivent pas être seulement curatives mais qu'il importe de prendre des mesures préventives.

En quoi celles-ci peuvent-elles consister ?

Grâce à l'initiative d'une assistance sociale de l'Office de la protection de l'enfance et au concours généreux et compréhensif du chef du Parquet de Namur, une expérience audacieuse est poursuivie dans cet arrondissement judiciaire. Dès qu'un dossier de déchéance est établi, avant de le transmettre au Tribunal, les parents en cause sont interrogés. M. le Procureur du Roi résumant les faits reprochés, explique aux intéressés les mesures qui pourraient être prises, avec toutes leurs conséquences. L'assistante sociale examine avec les parents les erreurs commises, les difficultés matérielles de leur existence, leurs peines, leurs découragements. Ces conversations permettent, dans chaque cas, d'établir le potentiel des sentiments paternels ou maternels, de mesurer le degré de sensibilité, de fixer les réactions à la pensée d'être séparé des enfants.

D'après les premiers résultats de cette expérience, il apparaît que le réflexe de la majorité des mères est satisfaisant et que le choc émotif qu'elles éprouvent devant la menace d'être privées de leurs enfants, produit une réaction salutaire.

Une fois ce travail opéré, il importe de trouver le remède. Le premier qui s'impose est celui de l'assistance : pourchasser la misère, parer à l'absence de compétence ménagère de la femme, lui donner le sens de l'économie, de l'ordre, le goût de l'effort. Nous disposons d'un arsenal assez com-

De statistieken betreffende het jaar 1947 zijn nog niet verschenen.

Men kan vaststellen, dat het cijfer van de jeugdmisdadigheid het hoogst is tijdens het jaar 1946. Van 1936 tot 1946, neemt de misdadigheid gestadig toe.

Op 31 December 1939, hadden 12.567 gevallen de toepassing vereist van de wet op de kinderbescherming; op 31 December 1946, is dit cijfer geklommen tot 22.900.

De aangroei van het aantal misdadige kinderen tegen wie toezichts- of interneringsmaatregelen worden genomen, is onrustwekkend, vooral als men bedenkt, dat vóór 10 Mei 1940 het gemiddeld aantal in onze gevangenissen gedetineerde volwassenen 4.500 bedroeg. Het kwaad is groot, het is nodig er zich onverwijld om te bekommeren, want zo een zeker aantal van die jeugdige misdadigers kan worden gereclasséerd, toch blijft er een overschot van circa 32 à 38 % die een blijvende neiging tot misdadigheid vertonen. Dit zijn toekomstige klanten van onze strafrechtbanken. Daar het aantal misdadige kinderen een spijtige neiging tot verhoging vertoont, en zelfs indien het percentage van de onverbeterlijken niet aangroeit, is het onvermijdelijk dat uit dien hoofde, binnen korte tijd, de misdadigheid en de delinquentie van de volwassenen op hun beurt zullen toenemen. Het kwaad moet worden ingedamd vooraleer het te laat is.

De deskundigen die zich met het vraagstuk inlaten, zijn het eens om te verklaren, dat de kinderbeschermingsmaatregelen niet alleen van helende aard moeten zijn, doch dat ook voorbehoedingsmaatregelen moeten worden genomen.

Waarin kunnen deze bestaan ?

Dank zij het initiatief van een maatschappelijke assistente van de Dienst voor Kinderbescherming en de edelmoedige en welbegrepen medewerking van het hoofd van het Parket te Namen, wordt in dit rechterlijk arrondissement een stoutmoedige proefneming gedaan. Zodra een dossier tot ontzetting is aangelegd, en vóór dat het wordt overgemaakt aan het Parket, worden de betrokken ouders ondervraagd. De heer Procureur des Konings vat de ten laste gelegde feiten samen, verstrekt aan belanghebbenden uitleg over de maatregelen die zouden kunnen worden genomen, met al hun gevolgen. De maatschappelijke assistente bespreekt met de ouders de begane fouten, de stoffelijke moeilijkheden van hun bestaan, hun leed, hun moedeloosheid. Die besprekingen maken het in ieder geval mogelijk, het potentieel vast te stellen van de vaderlijke of moederlijke gevoelens; de graad van gevoeligheid te meten; de reacties vast te stellen bij de gedachte van de kinderen gescheiden te worden.

Uit de eerste uitslagen van die proefneming blijkt, dat de reflex-beweging van de meeste moeders voldoening geeft en dat de emotieve schok die zij ondergaan bij de bedreiging beroofd te worden van hun kinderen een heilzame reactie teweegbrengt.

Eens dit werk volbracht, moet naar het heilmiddel worden uitgezien. Het eerste dat zich opdringt is de bijstand: de ellende verdrijven, de huishoudelijke onbekwaamheid van de vrouw verhelpen, haar de zin voor besparing en orde, alsook voor krachtsinspanning inpre-

plet d'œuvres, d'organisations diverses, qui peuvent être mobilisées à cette fin : Secours civil, œuvres privées, envoi d'enfants en colonie, visites d'infirmières visiteuses de l'O. N. E., contrôle strict de la scolarité, etc...

Ce qui manque entre ces divers moyens, c'est un élément coordinateur puissant. Il ne sert à rien de faire visiter une famille par trois ou quatre infirmières visiteuses, dont aucune ne parviendrait à gagner la confiance de ses protégés. Il serait heureux au contraire et plus profitable que ce soit la même personne qui visitât les mêmes familles. On réalise dès lors quelle mission nouvelle peut être assignée à l'Office de la Protection de l'Enfance, qui jouerait le rôle d'élément coordinateur. Pour cela il faut rendre à cet Office tout son prestige en lui conservant effectivement la qualité de Direction Générale. Suivant une tendance que nous avons décelée, on voudrait rattacher l'Office de la Protection de l'Enfance à la Direction Générale des établissements pénitentiaires. Autrement dit, l'Enfant à la Prison. Ce serait absurde. Ce serait retourner cinquante ans en arrière. Et cependant ce danger est réel.

Actuellement, la Direction Générale de l'Office de la Protection de l'Enfance est engagée dans la voie de la liquidation. Il suffit de jeter un coup d'œil sur le cadre permanent, tel qu'il est fixé par l'arrêté du 4 juillet 1947, pour être édifié. Il y est prévu un Directeur d'Administration, et deux sections. La première section (législation et contentieux), comprenant 1 conseiller chef de service, 1 sous-chef de bureau, 1 rédacteur et un commis. La deuxième section (établissements d'éducation de l'Etat-Comptabilité) comprenant, un Directeur.

Service pédagogique.

1 inspecteur,
1 rédacteur.

Personnel. — Service Economique.

1 chef de bureau,
1 rédacteur,
1 commis.

Comptabilité. — Recouvrements.

1 inspecteur comptable,
1 sous-chef de bureau,
1 rédacteur,
1 commis.

Inspection.

1 inspecteur des placements,
4 assistants sociaux.

ten. Wij beschikken over een tamelijk volledig stel van inrichtingen allerhande die te dien einde kunnen worden aangewend : Burgerlijke steun, private werken, uitzending van kinderen naar koloniën, bezoek van huisverpleegsters van het N. W. K. W., strenge contrôle op het schoolgaan, enz.

Tussen die verschillende middelen ontbreekt echter een machtige coördinatiefactor. Het dient tot niets, een gezin door drie of vier huisverpleegsters te laten bezoeken, van wie geen enkele het vertrouwen van haar beschermelingen zou weten te winnen. Daarentegen, zou het gelukkig en voordeliger zijn, dat dezelfde persoon dezelfde gezinnen zou bezoeken. Men ziet derhalve in, welke nieuwe taak kan worden opgedragen aan de Dienst voor Kinderbescherming die de rol van samenordeningsfactor zou vervullen. Daarom moet aan die Dienst zijn volledig prestige worden teruggeschonken door in werkelijkheid zijn hoedanigheid van Algemene Directie te behouden. Naar ons is gebleken, zou men de bedoeling hebben de Dienst voor Kinderbescherming te willen hechten aan de Algemene Directie der Strafinrichtingen. Met andere woorden gezegd : het Kind in de Gevangenis. Dit zou dwaas zijn. Aldus zou men vijftig jaar teruggaan. En nochtans is dit gevaar werkelijk.

Thans is de Algemene Directie van de Dienst der Kinderbescherming in vereffening. Om er zich rekenschap van te geven, volstaat het een oogopslag te werpen op het vast kader, zoals dit werd vastgesteld bij besluit van 4 Juli 1947. Een Directeur van Bestuur en twee afdelingen worden er in voorzien. De eerste afdeling (Wetgeving en Geschillen), bestaande uit 1 adviseur-diensthoofd; 1 onderbureelhoofd, 1 opsteller en 1 klerk. De tweede afdeling (Rijksopvoedingsgestichten-Comptabiliteit) met 1 Directeur aan het hoofd,

Dienst der Opvoedkunde:

1 inspecteur;
1 opsteller.

Personeel. — Economische Dienst:

1 bureelhoofd;
1 opsteller;
1 klerk.

Comptabiliteit en invorderingen:

1 comptabiliteitsinspecteur;
1 onderbureelhoofd;
1 opsteller;
1 klerk.

Toezicht:

1 inspecteur der uitbestedingen;
4 maatschappelijke assistenten.

Cadre temporaire.

1 rédacteur,
1 commis.

On est étonné par la pauvreté de ce cadre. A-t-on remarqué qu'au service de l'inspection, aucune inspectrice féminine n'est prévue? Sans doute, il y a quatre assistantes sociales, mais de quelle autorité jouiront-elles auprès des directions des établissements de l'Etat, ou des établissements privés?

Un inspecteur des placements, pour six établissements de l'Etat et 177 établissements privés, plus les placements chez les particuliers. Quelle sera l'autorité de l'Office de la protection de l'enfance décapité de son directeur général?

Votre Commission estime que l'Office de la Protection de l'Enfance doit disposer d'une autonomie suffisante pour remplir sa mission. C'est à lui qu'incombe la tâche énorme de concevoir les mesures préventives, de les promouvoir et d'en surveiller l'application par son service d'inspection, et d'assurer la coordination entre les œuvres et organisations diverses dont le concours peut être sollicité.

Votre Commission, à l'unanimité, a émis le vœu du rétablissement de l'Office de la Protection de l'Enfance en Direction Générale.

Enfin, l'attention de M. le Ministre fut attirée sur le fait que le casier judiciaire de l'enfant le suivait durant toute sa vie.

Il fut souhaité que cette formalité soit limitée dans le temps, et qu'à l'âge de 21 ans, par exemple, les délits commis pendant la minorité, ne soient plus reproduits au casier judiciaire.

CHAPITRE II.

SURETE DE L'ETAT.

Monsieur le Ministre de la Justice, interrogé au sujet du statut de la Sûreté de l'Etat, a répondu que la question était actuellement à l'étude.

Le problème de la Sûreté de l'Etat est intimement lié à la défense de nos institutions nationales. Il n'est pas possible que nos libres institutions soient livrées sans défense aux entreprises des agents de l'étranger et aux attaques des mouvements subversifs.

Le peuple belge, plus que tout autre peuple, est jaloux de sa liberté. Il en connaît la vertu et la valeur. A aucun prix, il ne pourrait admettre qu'elle fût mise en péril. Il veut la liberté pour lui et pour tous les autres, mais il ne consentira jamais à ce que certains puissent s'en servir pour la lui dérober. Dès lors, la défense de nos institutions ne se présente nullement sous l'aspect d'une police d'Etat.

Tijdelijk kader:

1 opsteller;
1 klerk.

Men is verbaasd over het armzalig uitzicht van dit kader. Heeft men opgemerkt, dat bij de inspectiedienst geen enkele vrouwelijke inspecteur wordt voorzien? Ongetwijfeld zijn er vier maatschappelijke assistenten, doch over welk gezag zullen zij beschikken bij de directies van de Rijksinrichtingen of van de private inrichtingen?

Eén inspecteur der uitbestedingen, voor zes Rijksinrichtingen en 177 private inrichtingen en, bovendien, de uitbesteding bij particulieren. Over welk gezag zal de Dienst voor Kinderbescherming beschikken na beroofd te zijn geworden van zijn directeur-generaal?

Uw Commissie is van oordeel, dat de Dienst der Kinderbescherming over voldoende zelfstandigheid moet beschikken om zijn taak te vervullen. Op hem berust de geweldige taak, de voorbereidende maatregelen te ontwerpen, ze te bevorderen, de toepassing er van te volgen door toedoen van zijn inspectiedienst en de samenordering er van te verzekeren tussen de werken en de verschillende organisaties waarvan de medewerking kan worden gevraagd.

Uw Commissie heeft eenparig de wens uitgesproken, dat de Dienst voor Kinderbescherming opnieuw een Algemene Directie zou worden.

Ten slotte, werd de aandacht van de heer Minister gevestigd op het feit, dat het strafregister van het kind dit laatste gedurende geheel zijn leven volgt.

De wens werd te kennen gegeven, dat die formaliteit in tijdsopzicht zou worden beperkt en dat, bij voorbeeld, op de leeftijd van 21 jaar, de tijdens de minderjarigheid gepleegde wanbedrijven niet zouden vermeld worden in het strafregister.

HOOFDSTUK II.

VEILIGHEID VAN DE STAAT.

Ondervraagd over het statuut van de Veiligheid van de Staat, antwoordde de heer Minister van Justitie dat de kwestie thans ter studie ligt.

Het vraagstuk van de Veiligheid van de Staat hangt nauw samen met de verdediging van 's Lands instellingen. Het is niet mogelijk dat onze vrije instellingen weerloos zouden blootgesteld worden aan de drijfverijen van de buitenlandse agenten en aan de aanvallen der subversieve bewegingen.

Het Belgisch volk is, meer dan alle andere volkeren, gehecht aan zijn vrijheid. Het kent de kracht en de waarde er van. Onder geen omstandigheden, zou het kunnen toelaten dat die vrijheid in gevaar wordt gebracht. Het wens: de vrijheid voor zichzelf en voor alle anderen, maar het zal er nooit in toestemmen, dat sommigen er zouden gebruik van maken om het er van te beroven. De verdedi-

confectionnant des fiches individuelles au nom de chaque citoyen. Nous ne voulons pas de police politique, apanage des régimes dictatoriaux; enfin, l'organisation de semblable police nécessite des moyens financiers trop importants pour que notre pays puisse songer, même s'il le voulait, à en entretenir une.

La mise en œuvre des mesures de défense de nos institutions ne relève pas de la compétence du législatif mais bien de l'exécutif. Cependant, le législatif, ayant pour mission de contrôler les dépenses de l'Etat, il lui appartient, à cette occasion, d'examiner tous les postes du budget, y compris celui réservé aux « Mesures de Sûreté ». A cette occasion, il est permis de faire certaines remarques.

Il n'appartient pas au rapporteur de consigner dans son travail quelles sont les attributions et les activités de la Sûreté, mais il doit signaler que trop de services, relevant d'autorités différentes, sont investis des mêmes attributions.

Actuellement, sont chargés de la défense de nos institutions nationales la Sûreté de l'Etat, la 2e section de l'Etat-Major de l'Armée, la police judiciaire, certains services de gendarmerie, la douane, l'Aviation possède son 2e bureau. Le Ministre des Colonies a sa Sûreté propre. Il manque de coordination entre tous ces éléments. Il conviendrait de les grouper, de les unifier. Qu'on n'objecte pas que la multiplicité de ces services constitue un moyen d'échapper au dépistage du contre-espionnage. C'est une erreur. Les documents saisis en Allemagne après la capitulation ne prouvent-ils pas que les services allemands de renseignements étaient parfaitement au courant de l'existence de nos propres services et de leur fonctionnement ?

Ce qui doit dominer dans l'œuvre de réorganisation de la Police de Défense de nos institutions ce sont les deux préoccupations suivantes :

1° L'unification de tous les services actuellement dispersés et dépendant de plusieurs autorités.

2° Il importe de confier les fonctions d'administrateur à un homme sûr, maître de lui, ayant fait ses preuves. Il faut écarter de ces fonctions des hommes ayant une tendance à vouloir jouer un rôle trop personnel et qui chercheraient de dépendre de plusieurs ministères pour n'obéir à personne.

CHAPITRE III.

LA REPRESSION DE L'INCIVISME.

Au 21 février 1948, la population de nos prisons et camps d'internement se composait comme suit :

ging van onze instellingen doet zich dan ook niet voor onder vorm van een Staatspolitie, die persoonlijke fiches op naam van ieder burger opmaakt. Wij willen niet weten van een politieke politie, voorrecht van de dictatoriale stelsels. Ten slotte, vergt de inrichting van een dergelijke politie te aanzienlijke financiële middelen opdat ons land, zelf indien het dit wilde, er aan zou kunnen denken er een te onderhouden.

Het ten uitvoer leggen van maatregelen tot verdediging van onze instellingen valt niet onder de bevoegdheid van de wetgevende maar onder deze van de uitvoerende macht. Daar de wetgevende macht echter tot opdracht heeft de Staatsuitgaven te controleren, hoort het haar naar aanleiding daarvan toe alle posten van de begroting, met inbegrip van deze die voorbehouden is aan de « Veiligheidsmaatregelen », te onderzoeken. Naar aanleiding daarvan, mogen zekere opmerkingen worden gemaakt.

Het is niet de taak van de verslaggever in zijn werk te vermelden welke de bevoegdheden en de bedrijvigheid van de Veiligheid zijn, maar hij moet er op wijzen, dat te veel diensten, die van verscheidene overheden afhangen, met dezelfde bevoegdheid werden bekleed.

Thans zijn met de verdediging van 's Landsinstellingen belast, de Veiligheid van de Staat, de 2e afdeling van de Generale Staf van het Leger, de gerechtelijke politie, zekere diensten van de Rijkswacht, de douane. De Luchtmacht heeft haar 2e bureau, de Minister van Koloniën heeft zijn eigen Veiligheid. Er is gebrek aan samenordering tussen al die bestanddelen. Zij zouden in één geheel moeten verenigd worden. Men brenge daartegen niet in, dat de veelvuldigheid van die diensten een middel uitmaakt om te ontsnappen aan de opsporingen van de tegenspiionage. Dat is een vergissing. Bewijzen de dokumenten die na de bevrijding in Duitsland werden in beslag genomen niet, dat de Duitse Inlichtingsdiensten uitstekend op de hoogte waren van het bestaan van onze eigen diensten en van de werking er van ?

Bij het werk van de wederinrichting der Politie voor de Verdediging van onze instellingen moet worden gestreefd naar het tweewoudig doel :

1° Eenmaking van alle diensten die thans verspreid liggen en van verschillende overheden afhangen;

2° De functiën van beheerder moet worden toevertrouwd aan een betrouwbaar man, die zeker van zichzelf is en zijn sporen verdiend heeft. Uit die functiën moeten personen worden geweerd die een neiging vertonen om een te persoonlijke rol te vervullen en die zouden trachten van verschillende ministeries af te hangen, om niemand te gehoorzamen.

HOOFDSTUK III.

DE BETEUGELING VAN HET « INCIVISME ».

Op 21 Februari 1948, was de bevolking van onze gevangenis en interneringskampen samengesteld als volgt :

Détenus de droit commun	6.651
Détenus pour infraction contre la Sûreté de l'Etat.	14.669

Quant au nombre des condamnations prononcées par la juridiction militaire, les statistiques au 15 janvier 1948 donne le tableau suivant :

Condamnés contradictoirement par les conseils de guerre	75.321
dont condamnés pour délits autres que ceux prévus par les articles 113 et suivants du C. P. ...	10.780
Condamnés par défaut par les Conseils de guerre.	8.609
dont condamnés pour délits autres que ceux prévus par les articles 113 et suivants du C. P. ...	1.642
Condamnés par la Cour Militaire	13.340
dont condamnés pour délits autres que ceux prévus par les articles 113 et suivants du C. P. ...	565

Au 31 décembre 1947 :

Condamnations à mort prononcées contradictoirement	2.175
dont condamnés pour délits autres que ceux prévus par les articles 113 et suivants du C. P. ...	281
Condamnés à mort par défaut	3.583
dont condamnés pour délits autres que ceux prévus par les articles 113 et suivants du C. P. ...	108
Fusillés, au 15 mars 1948	187
Nombre de condamnés à mort ayant bénéficié d'une mesure de grâce au 15 mars 1948	336
Nombre de personnes ayant bénéficié d'une mesure de grâce, autres que les condamnés à mort.	8.319
Interdictions et déchéances d'office résultant de jugements et arrêts, environ	48.700
Inscriptions sur les listes des inciviques	10.208

Un certain nombre d'affaires reste à juger; il n'a pas été possible d'en connaître le chiffre exact.

Ce tableau est impressionnant, car il donne la mesure de l'étendue de la répression et, du même coup, de l'importance numérique de Belges condamnés du chef d'incivisme.

Deux conclusions s'en dégagent :

1° Ainsi que le rapporteur le relatait déjà dans son rapport du budget de la Justice pour l'exercice 1947, il faut regretter le retard mis à résoudre le problème des condamnations à mort. Il n'est pas possible que sur les 2.175 condamnés à mort, en suite d'une décision contradictoire,

Gedetineerden van gemeen recht	6.651
Gedetineerden wegens misdrijf tegen de Veiligheid van Staat	14.669

Wat het aantal door de kriegsrechtsmacht uitgesproken veroordelingen betreft, verstrekken de statistieken van 15 Januari 1948 volgende tabel :

Op tegenspraak veroordeelden door de krijgsraden waaronder veroordeelden wegens misdrijven andere dan deze voorzien bij artikelen 113 en volgende van het Wetboek van Strafrecht	75.321
Bij verstek veroordeelden door de Krijgsraden ...	8.609
waaronder veroordeelden wegens misdrijven andere dan deze voorzien bij artikelen 113 en volgende van het Wetboek van Strafrecht	1.642
Veroordeelden door het Krijgshof	13.340
waaronder veroordeelden wegens misdrijven andere dan deze voorzien bij artikelen 113 en volgende van het Wetboek van Strafrecht	565

Op 31 December 1947 :

Op tegenspraak uitgesproken terdoodveroordelingen	2.175
waaronder veroordeelden wegens misdrijven andere dan deze voorzien bij artikelen 113 en volgende van het Wetboek van Strafrecht	281
Bij verstek terdoodveroordeelden	3.583
waaronder veroordeelden wegens misdrijven andere dan deze voorzien bij artikelen 113 en volgende van het Wetboek van Strafrecht	108
Gefusilleerden, op 15 Maart 1948	187
Aantal terdoodveroordeelden die op 15 Maart 1948 het voordeel van een genademaatregel hebben genoten	336
Aantal personen, andere dan de terdoodveroordeelden, die het voordeel van een genademaatregel hebben genoten	8.319
Ambtshalve ontzettingen en vervallenverklaringen voortvloeiend uit vonnissen en arresten, ongeveer	48.700
Inschrijvingen op de lijsten der incivieken	10.208

Een zeker aantal zaken dient nog te worden behandeld en het was niet mogelijk het juiste cijfer er van te kennen.

Die tabel is indrukwekkend, want zij is een maatstaf van de omvang der repressie en tevens van het aantal Belgen die wegens incivisme werden veroordeeld.

Twee besluiten kunnen daaruit worden getrokken :

1° Zoals de verslaggever reeds in zijn verslag over de begroting van Justitie voor het dienstjaar 1947 opmerkte, moet men de traagheid betreuren waarmede het vraagstuk der terdoodveroordeelden wordt opgelost. Het is niet mogelijk, dat op 2.175 terdoodveroordeelden, ingevolge

hormis les fusillés, il n'ait été statué à ce jour que sur 336 recours en grâce.

C'est ajouté à la peine de mort une agonie qui n'a rien de légal que de laisser pendant des mois, dans une attente inquiète et abominablement cruelle, des condamnés à la peine capitale, avant que de statuer sur leur recours en grâce. Cette torture par la désespérance, ainsi qu'on l'a appelée, n'est pas digne de notre civilisation.

2° Un membre de votre Commission a souhaité qu'une politique de libération conditionnelle soit suivie à l'égard de certains condamnés qui s'étaient rendus coupables d'infraction à la Sûreté extérieure de l'État, bien plus poussés par la misère et trompés par de mauvais bergers qu'animés par un esprit de trahison. Le nombre élevé de détenus semble donner raison à cette manière de voir. Car s'il n'est pas douteux que personne en Belgique ne demande grâce pour les bourreaux de leurs compatriotes, il n'est pas moins vrai qu'une politique sincère de rééducation et de reclassement suppose, pour les autres qui ont donné des signes manifestes d'amendement, un retour progressif à la liberté. C'est au reste le programme que s'était assigné le Gouvernement, tel qu'il apparaissait dans sa déclaration gouvernementale du 25 mars 1947, où il était dit : « Le Gouvernement considère qu'il est indispensable d'achever, dans le plus bref délai, l'œuvre nécessaire de la répression de la trahison sous toutes ses formes; d'établir, par l'application prudente et humaine des lois existantes sur la libération conditionnelle, un juste équilibre entre les condamnations prononcées, de revenir au plus tôt aux procédures de droit commun, de poursuivre la réadaptation morale des condamnés susceptibles d'amendement ».

CHAPITRE IV.

DU RANG. — DES JUSTICES DE PAIX. DU STATUT DES FONCTIONNAIRES. DU CONSEIL D'ÉTAT.

I. — Du Rang.

Les articles 189 et suivants de la loi d'organisation judiciaire du 18 juin 1869, déterminent les règles régissant le rang et la préséance.

Dans les cours de cassation et d'appel il est tenu une liste de rang sur laquelle tous les membres de la Cour, du Parquet et du Greffe sont inscrits dans l'ordre qui suit :

een beslissing op tegenspraak, buiten de gefusilleerden, tot dusver slechts uitspraak werd gedaan over 336 genadeverzoeken.

Door personen die tot de doodstraf werden veroordeeld maandenlang in ongeruste en bijzonder wrede afwachting te laten, alvorens uitspraak te doen over hun verzoeken om genade, wordt aan de doodstraf een doodstrijd toegevoegd die volstrekt onwettelijk is. Deze foltering door de wanhoop, zoals we ze genoemd heeft, is niet waardig van onze beschaving.

2° Een lid van uw Commissie heeft de wens uitgesproken, dat een politiek van voorlopige invrijheidstelling zou worden gevoerd ten opzichte van sommige veroordeelden die zich schuldig hebben gemaakt aan inbreuk op de uitwendige Veiligheid van de Staat, veel meer onder de drang van ellende en misleid door slechte herders, dan bezield door een geest van verraad. Het groot aantal gedetineerden lijkt die zienswijze te staven. Immers, indien het niet valt te betwijfelen, dat niemand in België genade vraagt voor de beulen van landgenoten, staat het niet-temin vast dat een rechtzinnige heropleidings- en reclaseringspolitiek, voor de anderen die klaarblijkende bewijzen van verbetering hebben gegeven, een trapsgewijze terugkeer naar de vrijheid onderstelt. Dit is, trouwens, het programma dat de Regering had vooropgesteld, zoals blijkt uit de regeringsverklaring van 25 Maart 1947, waarin wordt gezegd : « De Regering oordeelt dat het onontbeerlijk is, binnen de kortst mogelijke termijn, de nodige taak der beteugeling van het verraad onder al zijn vormen af te werken, een billijk evenwicht onder de uitgesproken vonnissen te vestigen, door een voorzichtige en menswaardige toepassing der bestaande wetten op de voorwaardelijke invrijheidstelling, terug te keren, zonder verwijl, tot de procedures van gemeen recht, en daarbij de zedelijke wederaanpassing van de veroordeelden, die vatbaar zijn voor verbetering, na te streven ».

HOOFDSTUK IV.

RANG. — VREDEGERECHTEN, RECHTSTOESTAND DER AMBTENAREN. RAAD VAN STATE.

I. — De Rang.

Artikelen 189 en volgende van de wet op de rechterlijke inrichting van 18 Juni 1869 bepalen de regelen die de rang en de voorrang beheersen.

In de hoven van verbreking en van beroep wordt er een ranglijst gehouden, waarop al de leden van het Hof, van het Parket en van de Griffie worden ingeschreven in de volgende orde :

Le premier président;
 Les autres présidents de la Cour, dans l'ordre de leur ancienneté comme présidents;
 Tous les conseillers, dans l'ordre de leur ancienneté comme conseillers;

Les Membres du Parquet :

Le Procureur Général;
 Les avocats généraux, par rang d'ancienneté de leur nomination;
 Les substituts de service au Parquet, dans le même ordre.

Greffe :

Le greffier en chef;
 Les greffiers adjoints, dans l'ordre de leur nomination.
 Il est également tenu une liste de rang dans les tribunaux de première instance, ainsi que dans les tribunaux de commerce.

Les membres du Tribunal y sont inscrits dans l'ordre suivant :

Le président du Tribunal;
 Les vice-présidents dans l'ordre de leur ancienneté, comme vice-présidents;
 Les juges, dans l'ordre de leur nomination ou de leur élection;
 Les juges suppléants dans le même ordre.

Membres du Parquet :

Le Procureur du Roi;
 Les substituts du Procureur du Roi dans l'ordre de leur nomination.

Greffe :

Le greffier;
 Les greffiers adjoints et les commis greffiers dans l'ordre de leur nomination.

Cette liste établit le rang dans les cérémonies publiques, dans les assemblées de la Cour ou du Tribunal, ainsi que le rang des Magistrats siégeant dans la même Chambre.

Le rang des membres de l'ordre judiciaire normalement ne présente pas de difficulté. A la suite de la guerre, une question de rang, cependant, se pose, et trouve sa source :

1° dans le fait que les magistrats nommés sous l'occupation, entendirent, à la libération, leur nomination déclarée nulle; ayant à nouveau posé leur candidature la plupart furent reçues et consacrées par un arrêté pris par l'autorité légitime. Ces magistrats estiment qu'ayant siégé pendant plusieurs années, il serait logique de retenir la date

De eerste-voorzitter;
 De overige voorzitters van het Hof, in de orde van hun dienstouderdom als voorzitter;
 Al de raadsheren, in de orde van hun dienstouderdom als raadsheer.

Leden van het Parket :

De procureur-generaal;
 De advocaten-generaal, naar de rang van hun benoeming;
 De substituten werkzaam bij het Parket, in dezelfde orde.

Griffie :

De hoofdgriffier;
 De adjunct-griffiers, in de orde van hun benoeming.
 Er wordt eveneens een ranglijst gehouden in de rechtbanken van eerste aanleg alsook in de rechtbanken van koophandel.

De leden van de rechtbank worden er op ingeschreven in de volgende orde :

De voorzitter van de rechtbank;
 De ondervoorzitters, in de orde van hun dienstouderdom als ondervoorzitters;
 De rechters, in de orde van hun benoeming of van hun verkiezing;
 De plaatsvervangende rechters, in dezelfde orde.

Leden van het Parket :

De procureur des Konings;
 De substituut-procureurs des Konings in de orde van hun benoeming.

Griffie :

De griffier;
 De adjunct-griffiers en de griffiersklerken, in de orde van hun benoeming.

Deze lijst stelt de rang vast bij de openbare plechtigheden, in de vergaderingen van het Hof of van de rechtbank, alsook de rang van de magistraten die in dezelfde kamer zitting hebben.

De rang van de leden der rechterlijke orde levert normaal geen moeilijkheden op. Ingevolge de oorlog, wordt nochtans een kwestie van rang gesteld die de wijten is :

1° aan het feit, dat de onder de bezetting benoemde magistraten bij de bevrijding hun benoeming hoorden nietigverklaren; zij stelden opnieuw hun candidatuur en de meeste werden aanvaard en bij een door de wettelijke overheid genomen besluit bekrachtigd. Die magistraten zijn van mening dat, daar zij verscheidene jaren lang heb-

de leur première nomination, comme point de départ de leur ancienneté.

Il y a quelque chose d'excessif dans cette prétention, et nous en donnons les motifs ci-dessous. Cependant, il serait injuste de ne pas les faire bénéficier des dispositions reprises à l'article 3 de la loi du 14 août 1947, concernant les traitements des magistrats de l'ordre judiciaire, en tenant compte pour le calcul des augmentations périodiques, à l'égal d'une année de fonction, de chaque année de barreau dépassant dix années d'inscription, en faveur du magistrat ayant plus de dix années de barreau au moment de sa nomination. C'est-à-dire qu'il conviendrait d'assimiler pour le calcul des augmentations périodiques à l'égal d'une année de fonction régulière, chaque année de fonction, sous l'occupation en faveur du magistrat qui, au moment de sa nomination, ultérieurement déclarée nulle, avait plus de dix années de barreau.

Mais on se rend immédiatement compte qu'un texte législatif serait nécessaire pour faire sortir quelque effet à cette solution, puisqu'aussi bien les conseils de l'ordre sont seuls maîtres de leur tableau et que pendant la période où les intéressés étaient magistrats leur nom en fut supprimé.

2° Les prisonniers de guerre, retenus en captivité pendant 5 ans, estiment, au contraire, que n'ayant pu, sous l'occupation, poser leur candidature à une fonction, étant éloignés du pays par suite de l'exécution d'un devoir civique, ils ne peuvent être punis d'avoir rempli une obligation, et ce serait vraiment les punir que de leur faire prendre rang après leurs collègues, plus heureux, qui ont échappé aux rigueurs de la captivité, ou qui, n'ayant pas été astreints au service militaire, n'en ont pas connu les risques. Cet argument est particulièrement fort, et il ne serait pas équitable de le rejeter. Les combattants se sont acquis des titres spéciaux de reconnaissance non seulement de la part de la nation comme telle, mais de chaque citoyen en particulier, pour la liberté de qui ils se sont exposés à tous les aléas du champ de bataille.

Les prisonniers politiques à leur tour tiennent un raisonnement analogue. Il convient d'en retenir la pertinence.

3° Les magistrats nommés auprès des auditorats militaires, et qui, par après, ont sollicité une nomination dans une juridiction ordinaire, voudraient que la date de leur nomination à l'auditorat militaire fût seule considérée en ce qui concerne le rang. Il est difficile de les suivre dans leurs prétentions. En effet, au moment où ils ont posé leur candidature à une place de substitut, les intéressés savaient bien qu'il s'agissait de fonctions temporaires.

En outre, pour devenir magistrat au Parquet militaire, les candidats ne devaient pas avoir accompli un stage d'au moins trois ans dans un barreau, ce qui est exigé des candidats à des places de magistrats près des juridictions ordinaires.

De nombreux substituts de l'auditeur militaire furent

ben gezeteld, het logisch zou zijn de datum van hun eerste benoeming in aanmerking te nemen als uitgangspunt voor hun dienstouderdom.

Er ligt iets buitensporigs in die aanspraak en wij vermelden de redenen er van hieronder. Het zou echter onrechtvaardig zijn, hun niet het voordeel te laten genieten van de beschikkingen van artikel 3 van de wet van 14 Augustus 1947, betreffende de wedden van de magistraten der rechterlijke orde, door voor de berekening van de periodieke verhogingen, ter waarde van één jaar functie, rekening te houden met elk jaar balie boven tien jaar inschrijving, ten bate van de magistratuur die, op het ogenblik van zijn benoeming, meer dan tien jaar balie telt. Dit wil zeggen, dat men voor de berekening der periodieke verhogingen ieder jaar functie onder de bezetting zou moeten gelijkstellen met één jaar regelmatige functie ten bate van de magistratuur die, op het ogenblik van zijn later niet-geverklarde benoeming, meer dan tien jaar balie teld.

Men ziet echter onmiddellijk in, dat er een wettekst zou nodig zijn om aan deze oplossing enige uitwerking te geven, vermits de raden der orde alleen meester zijn over hun tabel en de naam van de belanghebbenden tijdens de periode, dat zij magistratuur waren, er uit werd geschrapt.

2° De krijgsgevangenen, die 5 jaar lang gevangen werden gehouden, menen integendeel, vermits zij tijdens de bezetting hun candidatuur voor een functie niet konden stellen omdat zij ingevolge het volbrengen van een burgerplicht uit het land afwezig waren, dat zij niet kunnen gestraft worden omdat zij een verplichting zijn nagekomen en dat het werkelijk een straf zou zijn hen rang te doen nemen onder hun collega's die gelukkiger waren en aan de zware gevangenschap zijn ontsnapt of die niet tot legerdienst waren verplicht en de risico's er van niet hebben gekend. Dit argument is bijzonder steekhoudend en het zou onbillijk zijn het te verwerpen. De strijders hebben bijzondere rechten op erkentelijkheid verworven, niet alleen van de natie als dusdanig, maar van ieder burger in het bijzonder, voor wiens vrijheid zij zich hebben blootgesteld aan al de gevaren van het slagveld.

De politieke gevangenen, op hun beurt, houden een gelijkaardige redenering. Ook deze is gegrond.

3° De bij de krijgsauditoraten benoemde magistraten, die nadien een benoeming in een gewone rechtsmacht hebben aangevraagd, wensen dat alleen de datum van hun benoeming bij het krijgsauditoraat zou worden in aanmerking genomen voor hun rang. Die aanspraken kunnen moeilijk worden ingewilligd. Inderdaad, op het ogenblik, dat zij hun candidatuur hebben gesteld voor een plaats van substituu, wisten de belanghebbenden heel goed dat het tijdelijke functies gold.

Om magistratuur te worden bij het Krijgsparket, moesten de kandidaten bovendien geen stage van ten minste drie jaar bij een balie hebben volbracht, wat wel van de kandidaten voor een plaats bij de gewone rechtsmachten wordt vereist.

Talrijke substituten van de krijgsauditeur worden be-

nommés bien que ne justifiant que d'une ou deux années de stage.

Faut-il rappeler que ces jeunes magistrats ont bénéficié de l'exemption du service militaire.

Pour ces diverses raisons ces magistrats temporaires ne peuvent prendre rang à la date de leur nomination à l'auditorat militaire. Sous les réserves formulées, il serait sage de rétablir entre ces magistrats un équilibre, satisfaisant un souci de justice, en retenant la date à laquelle ils furent nommés auprès des juridictions ordinaires, comme point de départ déterminant le rang.

Votre Commission a été aussi amenée à examiner la situation des greffiers.

La solution de principe à apporter à leur cas, paraît devoir être, *mutatis mutandis*, la même que celle exposée pour les magistrats.

Le cadre du personnel subalterne des greffes et des parquets, est actuellement à l'étude. Dans une volonté de compression des dépenses, le Ministre du Budget voudrait réduire le nombre de ce personnel. Quoi qu'il en soit, il semble qu'on s'oriente vers l'établissement d'un cadre permanent et d'un cadre temporaire, ce dernier étant appelé à disparaître dans un avenir plus ou moins rapproché.

L'importance du cadre temporaire serait déterminé par les besoins du service, et soumis à révision tous les six mois.

II. — Des Justices de Paix.

L'actuel Ministre de la Justice, sous prétexte de compresser les dépenses, s'abstient de procéder à des nominations de juge de paix. On sait que, bien avant 1940, une Commission avait été chargée d'examiner le problème des justices de paix. Depuis plusieurs mois cette Commission a déposé son rapport. Diverses suggestions y sont faites tendant à regrouper géographiquement les cantons de justices de Paix. Sans doute, ce rapport ne conclut pas à la nécessité de pourvoir chaque justice de Paix d'un titulaire, mais elle propose cependant le maintien d'un certain nombre de justices de Paix, actuellement sans titulaire.

Un membre de votre Commission a regretté la politique suivie par M. le Ministre de la Justice, qui s'abstient de pourvoir à la nomination de titulaires à des justices de Paix où la chose paraît indispensable.

La juridiction de Paix est avant tout une juridiction familiale. Le rôle social du juge de paix est trop souvent méconnu. Paradoxalement, on pourrait dire qu'on apprécie l'activité professionnelle d'un juge de paix moins au nombre des décisions qu'il rend, qu'à celui des décisions qu'il ne rend pas. Dans les Justices de Paix rurales, notamment, où la densité de la population est peu élevée, le juge de paix connaît ses justiciables, ceux-ci très souvent le con-

noemd ofschoon zij slechts één of twee jaren stage hadden gedaan.

Moet er aan herinnerd worden, dat die jonge magistraten het voordeel hebben genoten van de vrijstelling van militaire dienst.

Om die verschillende redenen, kunnen die tijdelijke magistraten geen rang nemen op de datum van hun benoeming bij het krijgsauditoraat. Onder het gemaakte voorbehoud, zou het raadzaam zijn een evenwicht tussen die magistraten te herstellen en aldus aan een gevoel van rechtvaardigheid te voldoen, door de datum waarop zij bij de gewone rechtsmachten werden benoemd, in aanmerking te nemen als vertrekpunt voor de vaststelling van hun rang.

Uw Commissie heeft eveneens de toestand van de griffiers onderzocht.

De principiële oplossing welke aan hun geval moet gegeven worden, lijkt, *mutatis mutandis*, dezelfde te zijn als die welke voor de magistraten werd uiteengezet.

Het kader van het lager personeel van de griffies en van de parketten ligt thans ter studie. Met het oog op de inkringing van de uitgaven, zou de Minister van Begroting het aantal van dit personeel willen verminderen. Wat er ook van weze, het lijkt wel dat men aanstuurt op de inrichting van een vast en van een tijdelijk kader; dit laatste zou dan in een min of meer nabije toekomst verdwijnen.

De belangrijkheid van dit tijdelijk kader zou worden bepaald door de behoeften van de dienst en om de zes maanden aan herziening worden onderworpen.

II. — De Vredegerechten.

Onder voorwendsel de uitgaven in te krimpen, doet de huidige Minister van Justitie geen benoemingen van vrederechters. Men weet dat, lang vóór 1940, een commissie belast was geworden met het onderzoek van het vraagstuk der vredegerechten. Die commissie heeft haar verslag sedert verschillende maanden neergelegd. Daarin worden verschillende voorstellen gedaan om de vredegerechtkantons geografisch te hergroeperen. Ongetwijfeld besluit dit verslag niet tot de noodzakelijkheid om in elk vrederecht een titularis te benoemen, maar er wordt nochtans in voorgesteld een zeker aantal vredegerechten, die thans zonder titularis zijn, te behouden.

Een lid van uw Commissie heeft zijn spijt te kennen gegeven over de door de heer Minister van Justitie gevolgde politiek, die geen benoemingen doet van titularissen in vredegerechten, waar dit nochtans onontbeerlijk lijkt.

Het Vrederecht is vóór alles een familiegerecht. De maatschappelijke taak van de vrederechter wordt te dikwijls miskend. Hoe ongerijmd ook, zou men kunnen zeggen, dat men de beroepsbedrijvigheid van een vrederechter minder moet meten naar het aantal beslissingen die hij verleent, dan naar het aantal beslissingen die hij niet verleent. Inzonderheid in de landelijke vredegerechten, waar de bevolkingsdichtheid weinig hoog is, kent de vre-

sulent au sujet de leurs différends. Ce sont des questions de mitopenneté de murs, de bornage, de clôtures, de fosses, de haies, de plantations, de vues et jours, de droits de passage et servitudes, etc., qui sont résolues paternellement. Connaissant ses justiciables, il en a la confiance, que de difficultés familiales son autorité lui permet d'aplanir sans procédure, que de conseils, que d'assistance. Faut-il rappeler le rôle rempli par les juges de Paix dans les Comités de patronages, dans les comités de tutelle d'incivique, etc...

La nécessité d'un juge de paix effectif ne se justifie pas tant par une forte densité de population que par les facilités de transport en commun mettant le justiciable facilement en contact avec la juridiction cantonale.

Dans nos cantons ruraux où la population est peu élevée et très dispersée et où les moyens de transport en commun sont rares, parfois inexistant, il n'est pas recommandable de faire desservir plusieurs justices de paix par un seul et même magistrat.

Réduire exagérément le nombre des titulaires des juridictions cantonales est une fausse économie, qui se paie socialement par la perte d'une heureuse et bienfaisante action d'une juridiction familiale.

Divers membres ont signalé l'état de vétusté dans lequel se trouvaient de nombreux tribunaux de paix. Sans doute la charge de ces locaux incombe aux administrations communales, mais le Ministre de la Justice pourrait peut-être utilement attirer l'attention de son collègue de l'Intérieur sur cette situation.

La Justice a, par tradition, un visage sévère, mais Thémis en dentelles est mieux et a plus d'autorité que Thémis en haillons. La Justice doit se rendre dans des locaux décents, et dans ce cas plus qu'ailleurs, le respect des formes entraîne le respect du fond.

Il est alloué à chaque Justice de Paix une somme de 5.000 francs pour couvrir les frais d'administration. Cette somme est dérisoire et insuffisante. Sait-on que de nombreuses Justices de Paix n'ont pas de codes à jour, et que les moniteurs ne sont plus reliés depuis trois et quatre ans.

La question de la nomination de substituts du procureur du Roi chargés de remplir les fonctions d'officier du Ministère Public près des tribunaux de police fut également soulevée.

L'article 4 de l'arrêté-loi du 20 septembre 1945 prévoit que jusqu'au jour fixé par arrêté royal pour la remise de l'armée sur pied de Paix, lorsque la nécessité du service l'exige, le procureur général près la Cour d'Appel peut, moyennant autorisation du Ministère de la Justice charger un substitut du Procureur du Roi de remplir les fonctions d'officier du Ministère public près un tribunal de Police.

derechter zijn rechtzoekenden en deze raadplegen hem heel dikwijls nopens hun geschillen. Het gaat over gemeenschap van muren, afpalingen, afsluitingen, grachten, hagen, aanplantingen, uitzichten en lichten, recht van overgang en andere erfdiensbaarheden, enz., die op vaderlijke wijze worden opgelost. Daar hij zijn rechtzoekenden kent, geniet hij hun vertrouwen. Hoeveel moeilijkheden kan hij niet, dank zij zijn gezag, zonder rechtspleging uit de weg ruimen, hoeveel raadgevingen en hoeveel hulp verschaft hij niet? Moet gewezen worden op de rol door de Vrederechters vervuld in de Beschermtcomité's, in de comité's van voorgedij over incivieken, enz...

De noodzakelijkheid van een werkend vrederechter laat zich niet zozeer rechtvaardigen door een hoge bevolkingsdichtheid, dan door de faciliteiten van gemeenschappelijk vervoer die de rechtzoekende toelaten gemakkelijk in betrekking te komen met het kantongerecht.

In onze landelijke kantons, waar de bevolkingsdichtheid weinig hoog is en de gemeenschappelijke vervoermiddelen zeldzaam zijn of soms volledig ontbreken, is het niet aan te raden verschillende vredegerechten door één en dezelfde magistraat te doen bedienen.

Het aantal titularissen van de kantonrechtmachten op overdreven wijze verminderen is een bedrieglijke besparing, die zich op maatschappelijk gebied wrekt door het verlies van de heilzame en weldoende invloed van een familierecht.

Verschillende leden hebben gewezen op de vervallen toestand van talrijke vredegerechten. Het onderhoud van die lokalen valt ongetwijfeld ten laste van de gemeentebesturen, maar het zou misschien nuttig zijn, dat de Minister van Justitie de aandacht van zijn collega van Binnenlandse Zaken op die toestand vestigt.

Het Gerecht heeft traditioneel een streng gelaat, maar Themis in kant is beter en heeft meer gezag dan Themis in lompen. De rechtsbedeling dient te gebeuren in behoorlijke lokalen, en in dit geval nog meer dan elders heeft de eerbied voor de vormen de eerbied voor de inhoud ten gevolge.

Aan elk vrederecht wordt een som van 5.000 frank toegekend voor de bestrijding van de bestuursonkosten. Dit bedrag is bespottelijk en onvoldoende. Weet men dat veel vredegerechten geen wetboeken bezitten die zijn bijgehouden, en dat de Staatsbladen sedert drie of vier jaar niet meer worden ingebonden.

Ook het vraagstuk van de benoeming van substituut-procureurs des Konings, belast met het vervullen van het ambt van Openbaar Ministerie bij de politierechtbanken, werd opgeworpen.

Artikel 4 van de besluitwet van 20 September 1945 voorziet dat, tot op de bij Koninklijk besluit vastgestelde dag voor het terugbrengen van het leger op vredesvoet, wanneer de noodwendigheden van de dienst dit vereisen, de procureur-generaal bij het Hof van beroep, mits machtiging van de Minister van Justitie, een substituut-procureur des Konings kan gelasten de functies van ambtenaar van het openbaar ministerie bij een politierechtbank te vervullen.

En fait, il fut fait peu ou pas application de cette disposition. Réalise-t-on le travail qui serait imposé à ces substitués itinérants chargés de desservir plusieurs fois par mois trois, quatre, Justices de Paix parfois même davantage. Cette fonction nouvelle pour être remplie normalement nécessiterait la nomination de cinquante substitués, il s'en suivrait une forte dépense. On n'aperçoit pas bien quelle serait l'utilité pratique.

III. — Du Statut des Fonctionnaires.

Votre Commission ayant examiné le cadre de l'Administration centrale du Ministère de la Justice, a été amenée à interroger le Ministre sur son interprétation des articles 18 et 19 de l'arrêté royal du 2 octobre 1937 portant le statut des agents de l'Etat. En effet, diverses nominations sont à faire dans la première catégorie, cadre administratif proprement dit, du département. Dans le rapport au Roi, précédant l'arrêté royal du 2 octobre 1937 déjà cité, on peut lire : « Une juste conception de la qualité d'agent de l'Etat implique un régime uniforme réglant la carrière et établissant les garanties essentielles qui la protègent. Cette uniformité est pour les agents une condition d'équité; elle est pour l'Etat un élément d'ordre et de clarté. » Il résulte de ce texte que le but poursuivi par cet arrêté-royal est d'assurer un meilleur recrutement, d'exclure le favoritisme, de donner aux agents de l'Etat la certitude que leur carrière ne sera pas brisée par des considérations étrangères à l'intérêt de la chose publique.

Trois grands principes se trouvent à la base de ce statut :

1° Nécessité de baser sur le seul mérite le recrutement, en dehors de la faveur et de l'intrigue, et l'avancement grâce à l'organisation du signalement des agents de l'Etat.

2° Souci d'assurer un juste équilibre entre les droits des agents et les intérêts supérieurs de l'Etat.

3° Assurer une collaboration permanente entre l'Administration et ses agents.

Le statut apparaît donc ainsi, comme un véritable pacte bilatéral générateur de droits et d'obligations dans le chef de deux parties. Ce n'est qu'exceptionnellement que le Roi peut, selon l'article 18, par arrêté motivé, pris sur avis du conseil des Ministres, dispenser de tout ou partie des conditions prescrites pour l'admission au stage, pour l'admission définitive et pour le passage d'une catégorie à une autre des personnes d'une haute valeur administrative, scientifique, technique ou artistique; moyennant que, cependant, la nomination soit commandée par les intérêts

In feite werd die beschikking weinig of niet toegepast. Geeft men zich rekenschap van het werk dat zou worden opgelegd aan die reizende substituten, belast met de bediening, verschillende malen per maand, van drie, vier of soms meer Vrederechten. Opdat die nieuwe functie normaal zou worden vervuld, zouden vijftig substituten moeten benoemd worden, wat een grote uitgave zou ten gevolge hebben. Men begrijpt niet goed wat het praktisch nut daarvan zou zijn.

III. — De Rechtstoestand der Ambtenaren.

In verband met de bespreking van het kader van het Hoofdbestuur van het Ministerie van Justitie, werd uw Commissie er toe gebracht de Minister te ondervragen over zijn interpretatie van de artikelen 18 en 19 van het Koninklijk besluit van 2 October 1937 houdende het statuut van het Rijkspersoneel. Er moeten, inderdaad, verschillende benoemingen gedaan worden in de eerste categorie, het eigenlijk administratief kader, van het departement. In het verslag aan de Koning, dat het reeds genoemde Koninklijk besluit van 2 October 1937 voorafgaat, kan men lezen : « Aan een billijke opvatting van de hoedanigheid van Rijksambtenaar moet een eenvormig regime, waarbij de loopbaan geregeld en de essentiële beschermende waarborgen vastgesteld worden, ten grondslag liggen. Deze eenvormigheid is voor de ambtenaren een billijkheidsvereiste, voor het Rijk een bestanddeel van orde en klaarheid ». Uit deze tekst blijkt dat het door dit Koninklijk besluit nagestreefde doel is, een betere werving te verzekeren, favoritisme uit te sluiten, aan het Rijkspersoneel de zekerheid te geven, dat hun loopbaan niet zal worden gebroken door overwegingen die niets uit te staan hebben met het belang van de openbare zaak.

Drie grote beginselen liggen ten grondslag aan dit statuut :

1° Noodzakelijkheid om de werving van het Rijkspersoneel alleen op de verdiensten te steunen, buiten alle favoritisme en intrige om, en om de bevorderingen te doen aan de hand van de beoordelingsstaat.

2° Bezorgdheid om een billijk evenwicht te verzekeren tussen de rechten der ambtenaren en de hogere belangen van het Rijk.

3° Verzekering van een bestendige samenwerking tussen het bestuur en zijn ambtenaren.

Het statuut lijkt aldus een werkelijke tweezijdige overeenkomst te zijn, grondslag van rechten en verplichtingen in hoofde der twee partijen. Het is slechts bij uitzondering dat de Koning, op grond van artikel 18, bij een met redenen omkleed besluit, genomen op advies van de Minister-raad, personen die een hoge administratieve, wetenschappelijke, technische of artistieke cultuur bezitten, geheel of ten dele kan ontslaan van de vereisten voor de toelating tot de proeftijd, voor de toelating in vaste dienst en voor de overgang van een categorie tot een andere; de benoe-

du service. Cette exception était nécessaire, sans doute, encore que dans l'esprit des auteurs du statut elle devait être extrêmement rare. Trop facilement on a fait application de cette disposition d'exception, spécialement depuis la libération. Cette méthode est regrettable car elle décourage les agents de l'Etat qui ont espéré légitimement faire carrière dans l'administration. En nommant abusivement à des fonctions élevées des personnes étrangères à l'administration, ce ne sont pas seulement les agents déjà en place qui à bon droit se sentent lésés, mais c'est le recrutement même qui est compromis. Les bons éléments s'éloignent d'une administration où leur avenir n'est pas justement garanti.

A vrai dire, l'article 18, comme l'article 19, auquel on semble vouloir recourir pour éviter les critiques soulevées par l'application de l'article 18, ne devraient être d'application que dans l'hypothèse de la création d'un nouveau service ou au cas où un service déjà existant serait à ce point désorganisé qu'il ne serait pas possible d'y trouver les éléments aptes à le réorganiser.

Il faut mettre fin aux abus qui consistent à introduire irrégulièrement dans les cadres de l'administration des éléments qui lui sont étrangers.

Il fut signalé à votre Commission que dans un service du département de la Justice, les fonctions de directeur étaient assurées par un magistrat qui n'y était pas régulièrement délégué.

L'article 175 de la loi d'organisation judiciaire prescrit une incompatibilité entre les fonctions de l'ordre judiciaire et celles rétribuées de l'ordre administratif. Sans doute, la loi du 5 mars 1935 permet, en temps de guerre, au Ministre de la Justice de distraire un magistrat de ses fonctions judiciaires pour le déléguer à d'autres, mais dans ce cas il faut une délégation en bonne et due forme.

IV. — Du Conseil d'Etat.

Un commissaire a posé la question suivante : Pourquoi le conseil d'Etat a-t-il été rattaché au Ministère de l'Intérieur ?

C'est la loi du 23 décembre 1946, qui a créé le Conseil d'Etat. Celui-ci comprend une section de législation et une section d'administration. Cette loi a été défendue devant les Chambres par le Ministre de l'Intérieur.

En France où le conseil d'Etat fut institué par Napoléon, il est rattaché au Ministère de la Justice. Le garde des sceaux en est de droit président.

En pareil domaine, la réponse, par comparaison, à la question posée, trouve une force certaine. Il semble que logiquement c'est du Ministère de la Justice qu'il eût été souhaitable de faire dépendre le Conseil d'Etat. Certains

ming moet, evenwel, volstrekt noodzakelijk zijn in het belang van de dienst. Die uitzondering was ongetwijfeld noodzakelijk, hoewel het in de bedoeling lag van de ontwerpers van het statuut dat die beschikking slechts uiterst zelden zou worden toegepast. Vooral sedert de bevrijding heeft men echter al te gemakkelijk die uitzonderingsbepaling toegepast. Die methode is betreurenswaardig, want zij ontmoedigt de Rijksambtenaren die terecht gehoopt hadden hun weg te maken in de administratie. Door de wederrechtelijke benoeming in hoge ambten van personen die vreemd zijn aan de administratie, is het niet alleen het reeds in dienst zijnde personeel dat zich terecht benadeeld voelt, maar wordt ook de werving zelf in het gedrang gebracht. De beste elementen verlaten de administratie waar zij hun toekomst niet op rechtvaardige wijze verzekerd achten.

Eerlijk gezegd zouden artikel 18 alsmede artikel 19, waartoe men zijn toevlucht schijnt te willen nemen om de op de toepassing van artikel 18 uitgebrachte critiek te ontwijken, slechts mogen worden toegepast in de onderstelling van de oprichting van een nieuwe dienst of ingeval een reeds bestaande dienst zodanig zou ontredderd zijn dat in de dienst onmogelijk de geschikte elementen zouden kunnen worden gevonden om hem opnieuw in te richten.

Er moet een einde gemaakt worden aan de misbruiken die er in bestaan in de kaders van de administratie op onregelmatige wijze elementen binnen te brengen die er volkomen vreemd aan zijn.

De aandacht van uw Commissie werd er op gevestigd dat in een dienst van het departement van Justitie, de functies van directeur werden waargenomen door een magistraat die niet regelmatig met de uitoefening daarvan is belast.

Artikel 175 van de wet op de rechterlijke inrichting voorziet een onverenigbaarheid tussen de ambten van de rechterlijke orde en het bezoldigd ambt van de administratieve macht. De wet van 5 Maart 1935 laat, ongetwijfeld, aan de Minister van Justitie toe in oorlogstijd een rechter van zijn rechterlijk ambt af te trekken om hem met een ander ambt te belasten, maar in dit geval is er een opdracht nodig in goede en behoorlijke vorm.

IV. — De Raad van State.

Een lid van de Commissie heeft volgende vraag gesteld : Waarom werd de Raad van State gehecht aan het Ministerie van Binnenlandse Zaken ?

De Raad van State werd opgericht door de wet van 23 December 1946. Hij omvat een afdeling wetgeving en een afdeling administratie. De wet werd voor de Kamers verdedigd door de Minister van Binnenlandse Zaken.

In Frankrijk, waar de Conseil d'Etat werd ingesteld door Napoleon, is hij gehecht aan het Ministerie van Justitie. De « garde des sceaux » is er rechtens voorzitter van.

Op dergelijk gebied heeft het antwoord, door vergelijking, op de gestelde vraag, wel een zekere bewijskracht. Logisch lijkt het dat het verkieslijk zou zijn geweest de Raad van State te doen afhangen van het Ministerie van

commissaires ont émis l'avis que la section de législation devrait être rattachée au département de la Justice, tandis que la section d'administration devrait dépendre du Ministère de l'Intérieur.

Cette division pourrait cependant créer des conflits d'attributions et on ne voit pas pourquoi la section d'administration dont les attributions consistent à donner des avis motivés, ou à statuer par voie d'arrêts dans les cas prévus par la loi, en bref à dire le droit, devrait relever du Ministère de l'Intérieur plutôt que de celui de la Justice.

Il est certain que le rattachement du Conseil d'Etat au département de l'Intérieur rendra malaisés ses rapports avec la 5e Direction Générale du Ministère de la Justice qui a comme attribution la législation civile, commerciale et pénale, l'organisation judiciaire et l'Etat civil. On doit cependant convenir que des contacts étroits sont indispensables entre eux.

En conclusion, votre Commission, à l'unanimité, a émis le vœu de voir passer le Conseil d'Etat du Ministère de l'Intérieur au Ministère de la Justice.

Ce rapport a été approuvé à l'unanimité.

Le Rapporteur,

H. LAMBOTTE.

Le Président,

L. JORIS.

Justitie. Sommige leden van de Commissie hebben de mening te kennen gegeven dat de afdeling wetgeving zou dienen gehecht aan het departement van Justitie, terwijl de afdeling administratie zou dienen af te hangen van het Ministerie van Binnenlandse Zaken.

Die splitsing zou, evenwel, geschillen van bevoegdheid kunnen uitlokken en men ziet niet in waarom de afdeling administratie, waarvan de bevoegdheid er in bestaat met redenen omklede adviezen te geven, of door arresten uitspraak te doen in de bij de wet voorziene gevallen, dus, in 't kort, recht te spreken, eerder zou dienen af te hangen van het Ministerie van Binnenlandse Zaken dan van dit van Justitie.

Het is zeker dat de aanhechting van de Raad van State bij het departement van Binnenlandse Zaken de betrekkingen met de 5de Algemene Directie van het Ministerie van Justitie, die de burgerlijke en handelswetgeving, en de strafwetgeving, de rechterlijke inrichting en de burgerlijke stand onder haar bevoegdheid heeft, zal bemoeilijken. Met dient nochtans toe te geven dat een innig contact tussen beiden onontbeerlijk is.

Tot besluit, heeft uw Commissie eenstemmig de wens te kennen gegeven dat de Raad van State zou overgaan van het Ministerie van Binnenlandse Zaken naar het Ministerie van Justitie.

Het verslag werd eenparig goedgekeurd.

De Verslaggever,

H. LAMBOTTE.

De Voorzitter,

L. JORIS.

AMENDEMENTS

(Budget 1948).

I. — Budget ordinaire.

A. — *Titre II. — Justice.*

Articles	Augmentations	Diminutions
5-4	553.000	—
7-3	500.000	—
9	55.000	—
14	40.500	—
19-2	—	648.500
19-3	—	500.000
	1.148.500	1.148.500

B. — *Titre VI. — Ordre Judiciaire.*

Articles	Augmentations	Diminutions
5-8	8.500.000	—
17	—	8.500.000

II. — Budget des dépenses résultant de la guerre.

Articles	Augmentations	Diminutions
304-2	—	747.000
305-4	747.000	—

AMENDEMENTEN

(Begroting 1948).

I. — Gewone begroting.

A. — *Titel II. — Justitie.*

Artikelen	Vermeerderingen	Verminderingen
5-4	553.000	—
7-3	500.000	—
9	55.000	—
14	40.500	—
19-2	—	648.500
19-3	—	500.000
	1.148.500	1.148.500

B. — *Titel VI. — Rechterlijke Macht.*

Artikelen	Vermeerderingen	Verminderingen
5-8	8.500.000	—
17	—	8.500.000

II. — Begroting der uitgaven voortvloeiend uit de oorlog.

Artikelen	Vermeerderingen	Verminderingen
304-2	—	747.000
305-4	747.000	—